

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

CS

Projev

Brusel 5. listopadu 2014
ECA/14/48

Projev Vítora Caldeiry, předsedy Evropského účetního dvora

Prezentace výročních zpráv za rok 2013

Výbor Evropského parlamentu pro rozpočtovou kontrolu

Brusel 5. listopadu 2014

Porovnejte s předneseným projevem.
V případě rozdílů platí mluvený text.

ECA Press

Damijan Fišer – tiskový mluvčí

12, rue Alcide De Gasperi – L - 1615 Luxembourg

Tel.: (+352) 4398 45410

Mobilní tel.: (+352) 621 55 22 24

E-mail: press@eca.europa.eu

@EUAuditorsECA

Youtube: [EUAuditorsECA](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

www.eca.europa.eu

Vážená paní předsedkyně,

vážené poslankyně, vážení poslanci,

je mi ctí představit výboru Evropského parlamentu pro rozpočtovou kontrolu výroční zprávu Účetního dvora za rok 2013.

Účetní dvůr si je vědom toho, že zprávu zveřejňuje v čase pro Evropu důležitých změn.

V Evropském parlamentu zasedli noví poslanci a poslankyně a nové tváře jsou i ve vedení Evropské komise.

Pokud jde o finanční řízení EU, na období 2014–2020 byly stanoveny nové výdajové programy a finanční pravidla, které je nyní nutno řádně zavést a uplatňovat.

A i když nejhorší období finanční a hospodářské krize je už možná za námi, potřeba využívat omezené finanční zdroje co nejlépe zůstává aktuální.

Účetní dvůr nyní na základě svých mnohaletých zkušeností z auditů připravuje situační zprávu o hlavních rizicích finančního řízení EU.

V letošní výroční zprávě o rozpočtu EU jsme se tedy snažili z finančního řízení v roce 2013 vyvodit ponaučení, jež nám bude k užítku, až budeme v období 2014–2020 čelit novým výzvám.

Vážení poslanci a poslankyně,

naše zpráva uvádí, že na začátku tohoto nového výdajového období nebylo finanční řízení EU jako celek ještě dostatečně dobré.

EU provádí rozpočtové výdaje, avšak pokud je o to, jak jsou tyto výdajové prostředky vynakládány, stále existuje značný prostor pro zlepšení.

Správci finančních prostředků EU mají za úkol nejen využít všech dostupných zdrojů, ale jsou také povinni zajistit, aby výdaje byly v souladu s pravidly EU a aby občanům přinášely hodnotné výsledky.

Měli by být schopni doložit, jak postupují ve všech těchto třech oblastech: jak vydávají prostředky, dodržují pravidla a jaké mají očekávané výsledky.

Vyvážit tyto cíle bezpochyby není snadné. Naše letošní výroční zpráva upozorňuje na rizika spojená s tím, že se těmto třem aspektům nevěnuje dostatečná pozornost současně.

Jak dobře si tedy správci finančních prostředků EU v roce 2013 vedli na úrovni EU i jinde? A jaká ponaučení z toho plynou?

Pokud jde o **výdaje finančních prostředků EU**, platby z rozpočtu EU v roce 2013 dosáhly, jak uvádíme v naší zprávě, 99 % disponibilního maxima pro daný rok.

EU celkově vydala více než 148 miliard EUR. To je více, než každoročně vydává 18 z 28 vlád členských států. V přepočtu tato suma odpovídá přibližně částce 290 EUR na každého občana EU.

Výdaje z rozpočtu EU na rok 2013 zahrnovaly platby milionům jednotlivců a organizací, včetně zemědělců, malých podniků a veřejných orgánů v Evropě i ve světě.

V naší zprávě k roku 2013 docházíme k závěru, že tyto operace byly zaznamenány a zaúčtovány v souladu s mezinárodními standardy aktuálního účetnictví. Tak tomu ostatně bylo od začátku programového období v roce 2007.

Jinak řečeno, schválili jsme čistý auditní výrok o spolehlivosti účetní závěrky EU vypracované Komisí za rok 2013.

Dovolte mi však dodat několik varovných slov o dvou problematických záležitostech týkajících se **řízení hotovostních toků EU** v příštích letech.

Zaprvé, z účetní závěrky vyplývá, že zbývající finanční závazky a ostatní pasiva v roce 2013 navzdory vysoké míře plateb i nadále rostly. Ke konci roku dosahovala jejich výše 322 miliard EUR a je pravděpodobné, že tato částka se ještě zvýší, neboť rozpočet na rok 2014 stanoví více budoucích závazků než plateb.

Tyto „převisy“ finančních závazků jsou mimořádně znepokojivé, neboť vůbec poprvé mají stropy plateb v reálných hodnotách zůstat po řadu let přibližně stabilní.

V tomto kontextu je důležité předvídat možný nedostatek prostředků na financování programů EU. Účetní dvůr proto znovu mimo jiné doporučuje, aby Komise vypracovala dlouhodobou prognózu hotovostních toků.

Zadruhé, značná část finančních prostředků EU již byla alokována na **nástroje finančního inženýrství** a Komise plánuje v budoucnu využívat tyto nástroje ještě více.

Prostředky EU alokované na tyto nástroje se následně využívají k poskytování podpory na investice do projektů ve formě půjček, záruk nebo kapitálových účastí.

Podle posledních údajů Komise však bylo z 8,4 miliardy EUR alokovaných na nástroje finančního inženýrství od roku 2007 do konce roku 2012 skutečně vyplaceno konečným příjemcům pouze 37 %.

Jedná se navíc o komplexní nástroje, o nichž je obtížné správně účtovat, což také přispívá ke složitosti veřejné kontroly.

Účetní dvůr proto Komisi doporučuje dbát na to, aby příspěvky z rozpočtu EU na tyto nástroje odrážely skutečné potřeby hotovostních toků a byly řádně zaúčtovány.

Vážení poslanci a poslankyně,

z prostředků rozpočtu EU se realizují výdaje a z našeho auditu je zřejmé, jak velká část těchto výdajů není realizovaná **v souladu s pravidly**.

V souladu se Smlouvou provádíme náš výroční audit tak, abychom mohli poskytnout prohlášení o věrohodnosti týkající se spolehlivosti účetní závěrky EU, což zahrnuje i správnost operací, na nichž se tato účetní závěrka zakládá.

Stejně jako ve všech předchozích letech tohoto programového období dospěl Účetní dvůr k závěru, že jako celek jsou:

- příjmy za rok 2013 správné;
- finanční závazky uzavřené v roce 2013 rovněž správné;
- platby zatíženy významnou (materiální) mírou chyb.

K těmto závěrům jsme dospěli především testováním reprezentativních vzorků příjmových a výdajových operací.

Tato koncepce nám rovněž umožňuje formulovat spolehlivé odhady míry chyb pro platby jako celek i pro různé výdajové oblasti rozpočtu.

Odhadujeme, že v roce 2013 byla celková míra chyb u plateb 4,7 % oproti 4,8 % v roce 2012. Jak víte, odhadovaná míra chyb se po všechny roky, kdy jsme prováděli audit účetní závěrky EU, pohybovala nad tzv. 2% prahem významnosti (materiality).

V roce 2013 byly téměř všechny výdajové oblasti zatíženy významnou (materiální) mírou chyb. Jedinou výjimkou bylo 10,6 miliardy EUR, jež EU vydává na svou vlastní správu.

Z našich výsledků rovněž vyplývá, že k chybám dochází nejen ve všech oblastech operačních výdajů, ale i všude tam, kde jsou vynakládány prostředky EU.

Odhadovaná míra chyb je však vyšší v těch oblastech, kde Komise sdílí odpovědnost za řízení prostředků EU s členskými státy.

Pokud jde o rok 2013, odhadovaná míra chyb u 80 % prostředků EU spravovaných v rámci sdíleného řízení činí 5,2 %. V ostatních oblastech, které většinou řídí přímo Komise, je to 3,7 %.

Oblastmi nejvíce náchylnými k chybám jsou stejně jako v roce 2012 regionální politika a rozvoj venkova.

Výsledky našeho auditu dále názorně dokládají, jak záleží na uplatňování vnitřních kontrol.

Jak uvádíme v naší zprávě, Komise a orgány členských států přijaly v souvislosti s chybami, které zjistily v operacích auditovaných Účetním dvorem, různá nápravná opatření. Bez těchto kroků by celková odhadovaná míra chyb byla výrazně vyšší: 6,3 % namísto 4,7 %.

Vnitřní kontroly by však měly být účinnější. Stejně jako v předchozích letech měly vnitrostátní orgány členských států k dispozici dostatečné informace k tomu, aby před tím, než požádaly Komisi o proplacení příslušných výdajů, mnohé z chyb, které Účetní dvůr zjistil, opravily. Odhadujeme, že například u rozvoje venkova se tak míra chyb v zásadě mohla výrazně snížit, a to z 6,7 % na 2,0 %.

Podle názoru Účetního dvora by všechny členské státy měly podnikat kroky, které sníží počet chyb ve výdajích EU ve svých zemích i pro zlepšení kvality poskytovaných informací o fungování svých kontrolních systémů.

Přestože úkolem Účetního dvora jako nezávislého auditora není kompenzovat nedostatky ve zprávách o řízení, je naší povinností vyjádřit se k tomu, zda údaje dostupné na úrovni EU věrně odrážejí realitu.

Jak uvádíme v naší zprávě, podle vlastních výsledků Účetního dvora je možné, že Komise skutečnou výši ohrožených částek podhodnocuje.

Mají-li Komise a členské státy výrazně snížit míru chyb, budou muset předkládat lepší informace o chybách ve výdajích i o přijímaných nápravných opatřeních.

Především se však musí zabývat příčinou problému. Naše zpráva nabízí přehled typů chyb, na něž by si měly vnitrostátní orgány dávat pozor. Ve zprávě uvádíme řadu typických případů, například:

- firma žádá o podporu jako malý nebo střední podnik, i když je ve skutečnosti majetkem velké společnosti;
- manažeři letištního projektu rozšíří stávající veřejnou zakázku, aniž by jiným firmám umožnili předložit nabídky;
- zemědělec žádá podporu na pozemek s travním porostem, který je ale ve skutečnosti částečně zarostlý křovinami a stromy.

Tyto příklady ilustrují hlavní příčiny chyb:

- žádosti o úhradu nezpůsobilých nákladů, projektů a činností nebo o úhradu nezpůsobilým příjemcům;
- závažná porušení pravidel pro zadávání veřejných zakázek;
- nesprávné vykázání zemědělské plochy.

Správci finančních prostředků na úrovni EU a na úrovni členských států by se měli v první řadě soustředit na prevenci a posléze i na zjišťování a opravu chyb, které vznikají z výše uvedených důvodů. Dále by měli mít na paměti význam plnění podmínek způsobilosti a dodržování pravidel pro zadávání veřejných zakázek pro efektivní a účinné využívání finančních prostředků EU k dosažení cílů politik.

Vážené poslankyně, vážení poslanci,

v programovém období 2007–2013 se správci prostředků EU soustředili v první řadě na vynakládání dostupných prostředků EU, v druhém plánu na dodržování pravidel a teprve pak, a to v poměrně omezené míře, na **dosahování výsledků** a dopad.

Tato skutečnost je důsledkem základní koncepce mechanismů řízení rozpočtu EU. Úředníci členských států i EU jsou pod značným tlakem utrácet, neboť jinak mohou o prostředky na financování přijít, ale nejsou dostatečně motivováni k tomu, aby s těmito prostředky dosahovaly nějakých výsledků.

Systémy řízení na úrovni EU i členských států byly ustaveny, aby zajišťovaly využívání dostupných finančních zdrojů a dodržování pravidel financování, nikoliv aby měly výsledky.

To se musí změnit, aby se výkonnost výrazně zlepšila. V kapitole 10 naší výroční zprávy uvádíme řadu příkladů z 19 zvláštních zpráv, které Účetní dvůr vydal v roce 2013, abychom názorně doložili, jak by větší důraz na výsledky mohl posílit výkonnost.

V tomto kontextu Účetní dvůr vítá iniciativy Komise na podporu kultury výkonnosti. Taková kultura musí být založena na reálném závazku, EU i členských států, dosahovat s omezenými finančními zdroji EU nejlepších možných výsledků.

Je rovněž bezpodmínečně nutné přijít s vhodnými pobídkami na podporu výkonnosti.

V naší zprávě oceňujeme roli, již při tom může sehrát **výkonnostní rezerva**. Ale varujeme, že pokud má fungovat jako účinná finanční pobídka členských států, pak je nutno se předem dohodnout na vhodných cílech pro výsledky a musí být k dispozici spolehlivé informace o pokroku při dosahování těchto cílů.

Rovněž zdůrazňuje, že lepší informace o dosažených výsledcích jsou základním předpokladem účinnějšího vyvozování odpovědnosti za výkonnost na úrovni EU.

V uplynulých letech se rámec výkaznictví na úrovni EU výrazně měnil, zejména byly zavedeny výroční hodnotící zprávy, které připravuje Komise.

Podle názoru Účetního dvora je však nutno tento rámec dále zdokonalovat, a to především proto, že je příliš fragmentovaný a dostatečně nepokrývá důležité prvky, jako přidanou hodnotu EU či pokrok při dosahování cílů strategie Evropa 2020.

Komisi tedy adresujeme tři konkrétní doporučení:

- Zaprvé, navrhujeme při příští revizi finančního nařízení koncipovat ucelenější rámec pro vykazování výkonnosti.
- Zadruhé, navrhujeme uvádět pokrok při dosahování cílů strategie Evropa 2020 ve výroční hodnotící zprávě.
- Zatřetí, navrhujeme dále v rámci Komise rozvíjet mechanismy, které budou podporovat vyvozování odpovědnosti za to, jak výdaje EU přispívají k dosahování cílů politik.

Vážená paní předsedkyně, vážené poslankyně, vážení poslanci,

řízení rozpočtu EU může – a mělo by být – lepší.

Jak jsem řekl úvodem, nejde o volbu mezi realizací výdajů, dodržováním pravidel a dosahováním výsledků. Je nutno zvládat všechny tyto úkoly zároveň.

Je také potřeba zjednodušit správu rozpočtu EU, jasněji definovat cíle a zjednodušit výdajové mechanismy. To je poučení, které vyplynulo z rozpočtového období 2007–2013 a jež rovněž najdete v našem přehledu o výdajích na zemědělství a soudržnost, který bude dnes zveřejněn.

Doufám, že z mé prezentace letošní výroční zprávy je zřejmé, že Účetní dvůr je pevně odhodlán využít své auditní práce k tomu, aby pomohl orgánům EU, včetně tohoto Parlamentu, jakož i členským státům lépe využívat prostředky EU k dosahování výsledků, jež občané EU právem očekávají.

Děkuji Vám za pozornost.